

CONGRES – HOOGSENSITIVITEIT

9 december 2021

Pullman Cocagne, Eindhoven

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst met koffie en thee

10.00 uur Opening congres door dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Prof. Dr. Patricia Bijttebier - Wetenschappelijke evidentie van hoogsensitiviteit en hooggevoeligheid

11.10 uur Prof. Dr. Corina Greven - Over meting, persoonlijkheid en omgeving

12.05 uur Pauze

12.20 uur Prof. Dr. Jan Buitelaar - Mogelijke links tussen hoogsensitiviteit en psychiatrische stoornissen

13.15 uur Lunchbuffet

14.00 uur Deelsessies

Deelsessie 1A Prof. Dr. Anouke Bakx - Hoogbegaafdheid en Hoogsensitiviteit in het basisonderwijs

Deelsessie 1B Prof. Dr. Patricia Bijttebier - Werken met persoonlijkheidsprofielen vanuit verschillende dimensies

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessies

Deelsessie 2A Dr. Fabienne Naber - Hoogsensitiviteit en autisme

Deelsessie 2B Drs. Saskia Klaaysen - Uitdagingen van Hoogsensitieve High Sensation Seekers in de praktijk

16.30 uur Afsluiting

17.00 uur Einde

De deelnemer kan het congres op locatie volgen of de video-opnames van de bijdrages on-demand bekijken in de maand daarna. Iedere bijdrage beslaat een tijd van ca. 1 uur.

De deelnemers die dit congres op locatie volgen, krijgen aansluitend aan het congres ook toegang tot de twee deelsessies die ze gemist hebben. Deze dienen binnen een periode van een maand bekeken te worden om de deelname aan het congres te voltooien. Onze digitale leeromgeving verifieert wie welke deelsessie bekeken heeft.

Daarmee zijn met dit congres even veel onderwijstijd gemoed voor zowel de deelnemers die het congres op locatie (en 2 deelsessies online) volgen, als de deelnemers die het congres volledig on-demand via internet bekijken. In totaal betreft het dus (afgerond) voor beide varianten 7 uur scholing.

Sprekers

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido van de Luitgaarden is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.

Prof. Dr. Patricia Bijttebier

Bijdrage: Over individuele verschillen in sensitiviteit voor de omgeving.

Patricia Bijttebier is hoogleraar ontwikkelingspsycho(pathologie) aan KU Leuven. Ze verricht onderzoek naar de ontwikkeling van gedrags- en emotionele problemen, onder meer met de focus op individuele verschillen in sensitiviteit voor de omgeving.

Paardenbloemen, orchideeën en – wie weet – ook tulpen

In de plenaire bijdrage wordt het concept hoogsensitiviteit zoals beschreven door Elaine Aron ('sensory processing sensitivity') gesitueerd in de bredere literatuur over individuele verschillen in gevoeligheid voor de omgeving en wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste wetenschappelijke bevindingen tot dusver, met aandacht voor zowel verworven inzichten als nog openstaande vragen. Hoogsensitiviteit wordt beschouwd als een persoonlijkheidsprofiel dat een biologische basis heeft en gekenmerkt wordt door een gevoeliger centraal zenuwstelsel, waardoor ervaringen makkelijker en diepgaander geregistreerd en verwerkt worden.

Hoogsensitiviteit: een bonte mix van persoonlijkheidsfacetten: handvatten voor assessment.

Er is consensus over dat hoogsensitiviteit geen stoornis is, maar veeleer een aspect van persoonlijkheid. Hoe moeten we ons dat voorstellen? Is het een nieuwe persoonlijkheidsdimensie, naast de klassiek onderscheiden vijf dimensies? Of is het veeleer een persoonlijkheidstype, een profiel van persoonlijkheidsfacetten? Tegen de achtergrond van empirische bevindingen en eigen (klinische) ervaring met hoogsensitieve personen wordt in deze deelsessie stilgestaan bij de specifieke constellatie van persoonlijkheidsfacetten die kenmerkend zijn voor hoogsensitiviteit en hoe inzicht hierin assessment van hoogsensitiviteit kan ondersteunen.

Prof. Dr. Corina Greven

Bijdrage: Kernmerken van differentiële gevoeligheid voor de omgeving

Corina Greven is Hoogleraar Environmental Sensitivity in Health aan het Radboud Universitair Medisch Centrum. Daarnaast is zij werkzaam voor Karakter Kinder- en Jeugdpsychiatrie.

Iedereen is tot op zekere hoogte gevoelig voor stimuli uit de omgeving. Wat weten we momenteel uit onderzoek over Sensory Processing Sensitivity (SPS), wat zijn de resultaten voortkomend uit kwalitatief onderzoek onder volwassenen binnen deze doelgroep en wat betekent dit voor de praktijk?

Prof. Dr. Jan Buitelaar

Bijdrage: Hoogsensitiviteit in relatie tot psychiatrische stoornissen

Prof. dr. Jan Buitelaar is hoogleraar psychiatrie en kinder- en jeugdpsychiatrie, verbonden aan het Radboudumc. Hij is verbonden aan het Donders Institute for Brain, Cognition and Behaviour en voormalig bestuursvoorzitter van het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Buitelaar leidt onderzoeksprojecten bij kinderen, adolescenten en volwassenen met ADHD, autisme, agressief gedrag, en stemmingsproblemen. In deze plenaire bijdrage onder leiding van Jan Buitelaar zal worden ingegaan op de mogelijke links tussen hoogsensitieve en hooggevoelige jonge mensen in relatie tot psychiatrische stoornissen zoals ADHD en autisme. Na een korte samenvatting betreffende wetenschappelijk onderzoek (voor zover beschikbaar) zullen enkele theoretische modellen worden geschetst en de relevantie voor de praktijk worden aangegeven.

Prof. Dr. Anouke Bakx

Bijdrage: Hoogsensitiviteit en hoogbegaafdheid - wat weten we uit onderzoek en wat betekent dat voor de praktijk?

Anouke Bakx is bijzonder hoogleraar Begaafdheid aan de Radboud Universiteit en lector Goed leraarschap, Goed leiderschap bij Fontys Hogeschool Kind en Educatie. Ze is bestuurslid bij het National Talent Centre of the Netherlands. Anouke is in 1994 gestart als leerkracht op een Jenaplan-basisschool en combineerde dit met een studie psychologie. Zij heeft een hybride (studie- en) loopbaan, waarin ze steeds ofwel studies ofwel werkplekken combineert. Vanaf 1996 maakte Anouke de overstap naar het Hoger Onderwijs (Tilburg University) en inmiddels werkt ze al meer dan 20 jaar bij Fontys hogescholen en drie jaar bij de Radboud Universiteit. Haar missie is om bij te dragen aan goed leraarschap voor alle leerlingen, vooral voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, zoals (hoog)begaafde en/of hoogsensitieve leerlingen.

Anouke houdt zich bezig met onderzoek, onderwijs en docentprofessionalisering op het terrein van passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen en studenten. Ze is initiatiefnemer van de POINT-werkplaatsen (Passend Onderwijs Ieder Nieuw Talent) www.point013.nl en medeoprichter van het Wetenschappelijk Expertisecentrum RATIO www.ru.nl/bsi/ratio. Vanuit haar verschillende rollen werkt Anouke met veel partijen samen om wetenschap en praktijk te verbinden.

De laatste jaren is er steeds meer interesse in kenmerken van hoogsensitiviteit. Steeds vaker wordt de relatie gelegd tussen hoogsensitiviteit en kenmerken van (hoog)begaafdheid. In deze deelsessie wordt ingegaan op wat er vanuit wetenschap bekend is over kenmerken van hoogsensitiviteit en hoogbegaafdheid en wat de mogelijke relatie hiertussen is. Dat wordt gedaan vanuit het perspectief van het basisonderwijs. Er wordt ingezoomd op kenmerken van het hoogsensitieve kind, het hoogbegaafde kind en de combinatie van kenmerken. De wetenschappelijke inzichten worden vervolgens vertaald naar praktische handvatten die vooral gericht zijn op de context van het basisonderwijs.

Dr. Fabienne Naber

Bijdrage: Hoogsensitief en/of autisme?

Fabienne Naber is van huis uit biologe en doet als Universitair Hoofddocent aan de Erasmus Universiteit Rotterdam onderzoek naar de relatie tussen neurologie, gedrag en begeleiding bij mensen met een autismespectrumstoornis.

Tijdens deze deelsessie wordt gekeken vanuit het brein hoe de informatieverwerking bij mensen met hoogsensitiviteit plaatsvindt. Ook wordt de informatieverwerking bij mensen met autisme besproken. Er is duidelijke overlap in specifieke gebieden van het brein tussen mensen die hoogsensitief zijn en mensen die autisme hebben. Maar wat is het verschil, hoe ga je er mee om, wat zijn de mogelijke problemen waar tegenaan gelopen kan worden en hoe kan dit worden voorkomen? De praktijk zal in deze bijdrage neurobiologisch worden onderbouwd.

Drs. Saskia Klaaysen

Bijdrage: Uitdagingen van Hoogsensitieve High Sensation Seekers in de praktijk

Saskia Klaaysen is gespecialiseerd in hoogsensitieve HSS. Zij deed onderzoek naar onderprikkeling onder ruim 1200 HSP en hoogsensitieve HSS. Saskia heeft een landelijk werkende coachingspraktijk Anahata personal coaching en HSP at Work.

Hoogsensitieve High Sensation Seekers (HSS) willen prikkels niet mijden, maar intens ervaren. Ongeveer 30% van de hoogsensitieve personen heeft gevarieerde prikkels in het leven nodig om goed te functioneren. Een op de vijf realiseert zich dat niet. Het genieten van vele verschillende activiteiten, uitdagingen, mensen en omgevingen conflicteert regelmatig met hun hoogsensitieve behoefte aan rust, hersteltijd en sterke empathie. Verveling overvalt hen snel. Ze hebben moeite met tijdig schakelen naar de juiste versnelling van meer of minder actie. Ruim een kwart heeft een bore-out gehad en bijna de helft een burn-out. Wat zijn aandachtspunten in de behandeling of coaching van hoogsensitieve HSS? Saskia Klaaysen zal de eigenschappen van de hoogsensitieve HSS behandelen, hun specifieke uitdagingen en belemmeringen in de praktijk om een gezonde dynamiek te bereiken in onder- en overprikkeling en hoe hiermee om te gaan tijdens coaching of therapie. Dit doet zij op basis van data, haar kennis en kunde in het werkveld en persoonlijke ervaringen.